

Poprečnina v gotovini plačana.

ŠTEV. 4.

LETNIK XXII.

NARODNI GOSPODAR

**GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“
V LJUBLJANI.**

**REVIJA ZA NARODNO GOSPODARSTVO,
SOCIALNO POLITIKO IN SORODNE STROKE.**

V LJUBLJANI, DNE 15. APRILA 1921.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

VSEBINA.

Dr. A. Gosar: Programatične misli	69
Zadružništvo, socializem in socializacija	75
Plačevanje invalidskega davka	80
Zadružništvo	83

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Kamnici pri Mariboru,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 1. maja 1921 ob 8. uri
dopoldne v zadružni pisarni v gostilni „Pri
Kmečki posojilnici“.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za
leto 1920.
3. Volitev enega člana nadzorstva.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Posojilnice in hranilnice v Poljanah nad Škofjo Loko,

registrovana zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 8. maja 1921 ob 4. uri po-
poldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za
leto 1920.
3. Slučajnosti.

Poziv.

Živinorejska zadruge v Mekinjah, r.
z. z. o. z., je vsled sklepa občnega zbora z
dne 14. novembra 1920 stopila v likvidacijo
dne 6. decembra 1920.

Upniki zadruge se pozivljajo, naj pri-
javijo svoje terjatve pri zadruzi.

V Mekinjah, dne 26. jan. 1921.

Živinorejska zadruge v Mekinjah
r. z. z. o. z. v likvidaciji.

Poziv!

V zadružnem registru se je dne 21. fe-
bruarja 1921 vpisalo pri firmi „Živinorejska
zadruge za občini Zminec in Škofjaloka
r. z. z. o. p.“: Po sklepu občnega zbora z
dne 5. septembra 1920 se je zadruge raz-
družila in prešla v likvidacijo.

Likvidatorji: v smislu § 41. zadr. zak.
sedanje načelstvo.

Likvidacijska firma: Živinorejska za-
druge za občini Zminec in Škofjaloka r. z.
z. o. p. v likvidaciji.

Upniki se pozivljajo, da svoje terjatve
prijavijo.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 40 K na leto, za pol leta 20 K, za četrt leta K 10; za člane zvezinih zadrug po 30 K na leto. Posamezna številka 4 K. — Izhaja enkrat na mesec. Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po dogovoru.

Dr. A. Gosar.

Programatične misli.

V.

Gospodarstvo.

c) Gospodarska politika v nižjih upravnih enotah.

Med nižjimi upravnimi enotami so v gospodarskem pogledu najvažnejše **občine**. Njihove gospodarske dolžnosti so zlasti:

1.) Skrbeti morajo za **skupno imetje**. Občinski gozdovi in pašniki se nasplošno ne smejo deliti med občane ali razprodajati, marveč naj služijo skupni uporabi. Brez potrebe in na škodo splošnosti razdeljeni gozdovi in pašniki naj se — kjer je to mogoče — vnovič zložijo.

Po svojem postanku in začetnem razvoju je občina v prvi vrsti gospodarska in šele za tem tudi upravna, oziroma samoupravna enota. Gospodarske naloge tvorijo od začetka jedro in težišče njenega delokroga, čisto upravni posli pa zavzemajo v njem le drugotno, manj važno mesto. Tekom časa, zlasti v liberalni dobi, se je to seveda bistveno spremenilo in v centralistično urejenih državah je občina polagoma postala samo izvršilni organ državne uprave. Toda, kakor se je kapitalistični nazor, ki daje poedincu vse pravice, ne glede na njegove družabne obveznosti, preživel, prav tako je danes jasno, da se mora občinam vrniti njihov prvotni delokrog. Kajti

poleg zadrug so ravno one po vseh svojih naravnih lastnostih in okolnostih brez dvoma poklicane, da postanejo glavni nosilec našim gospodarskim in socialnim načelom odgovarjajočega družabnega reda.

Poleg občin so seveda tudi druge upravne enote nižje vrste dolžne sodelovati pri tem, vendar gre v celem obsegu prednost občinam. Gospodarske naloge okrajev in morebitnih drugih upravnih enot nižje vrste tvorijo le nekako dopolnilo občinskega gospodarskega programa, zlasti glede tistih točk, kjer občine vsled svojega premajhnega obsega, ali vsled premale finančne moči same ne bi mogle v celoti izvršiti svojih nalog. Gospodarske naloge občine veljajo torej posredno, s primernimi spremembami tudi za ostale upravne enote nižje vrste.

Občina je v prvi vrsti dolžna skrbeti za skupno imetje, da se obranjuje in vzdržuje ter po potrebi in možnosti tudi pomnožuje. Razprodajanje in kakršnokoli odtujevanje skupnega občinskega imetja znači največkrat, da se občani ne zavedajo nalog in dolžnosti, ki bi jih občina morala vršiti. Skupno občinsko imetje je ena najvažnejših vezi, ki družijo občane, da tvorijo zares trdno gospodarsko enoto, ki je zmožna skupne koristi čuvati in varovati.

Poleg tega več ali manj moraličnega

pomena, ki ga ima za občino skupno imetje, pa so mnogokrat tudi gospodarske koristi, ki iz tega izvirajo, velike in uvaževanja vredne. To velja zlasti glede tistega imetja, ki se da v skupni lasti in vporabi mnogo bolje izkoristiti, kakor če bi bilo porazdeljeno med občane. Najvažnejši so v tem pogledu skupni gozdovi in pašniki.

Zares smotreno in v pravem pomenu besede gospodarsko izkoriščanje gozdov je nasproščno — kakor znano — možno edino tedaj, če se nahajajo obširni kompleksi pod skupno, enotno upravo. Jasno je sicer, da v mnogih slučajih ne bi kazalo in tudi ne bi bilo mogoče vseh gozdov, ki pripadajo eni občini, skupno upravljati. Navadno je naravnost potrebno, da ima kolikor mogoče vsako posestvo tudi primeren kos gozda, zlasti kolikor ga potrebuje, da dobiva iz njega kurivo in morebitni stavbeni les vsaj za tekoča popravila. Toda, kadar je tej potrebi zadoščeno ter bi večji zasebni gozdovi služili posameznikom le še kot vir popolnoma ali vsaj večinoma nezasuženih dohodkov, tedaj je brez dvoma pravičnejše, pa tudi pametnejše in koristnejše, ako ostanejo ali tudi postanejo taki gozdovi skupna last cele občine, ki bi iz njih izvirajoče dohodke potom enotne, vsem gospodarskim načelom odgovarjajoče uprave pomnožila ter obrnila sebi, to se pravi, vsem občanom v prid.

Podobno velja tudi glede pašnikov, samo da je tu delitev in ločena uporaba po večini skoro še bolj kot pri gozdovih kvarljiva in škodljiva, oziroma, da še bolj nasprotuje gospodarskim načelom. Delitev oziroma ločena uporaba pašnikov ima predvsem to posledico, da mora posle, ki bi jih ob skupni vporabi z lahkoto vršili ena ali dve osebi, opravljati veliko število ljudi, poleg tega pa je pri razdeljenih pašnikih

sleherna obsežnejša in zato tudi uspešnejša melioracija otežkočena, ako ne sploh onemogočena. Izjeme so sicer tudi v tem pogledu možne in semtertja se pašniki uprav po razdelitvi zboljšajo, ali celo polagoma spremenijo v travnike, vendar nasplošno ne more biti nobenega dvoma, da imajo skupni občinski pašniki za občine velik gospodarski pomen.

Očividno je torej, da občine ne smejo — razven če zahtevajo izredne gospodarske in zlasti socialne razmere — svojih gozdov in pašnikov deliti med svoje občane, marveč morajo skrbeti, da jih ohranijo ter po možnosti, kolikor terjajo to splošni interesi, povečajo in pomnožijo. Ker pa se je pri nas v polpretekli dobi deloma vsled nepoznanja gospodarskih in socialnih nalog občine, deloma vsled sebičnih namenov uplivnih lokalnih faktorjev porazdelilo v direktnem nasprotju s splošnimi interesi mnogo občinskih gozdov in pašnikov, moramo zahtevati od občin, naj delajo — kjer je to mogoče in praktično izvedljivo — tudi na to, da se taki, brez potrebe in na škodo občine razdeljeni gozdovi in pašniki vnovič zložijo, da bodo mogli v zadostni meri služiti družabnim koristim.

2.) Skrbeti morajo za **občinske naprave in podjetja**. Poleg elektrarn, plinarn, cestnih železnic, telefona, tržišč in javnih tehtnic so še posebno važne občinske mlekarne, pekarnice, klavnice, mesnice, prekajevalnice, sadne sušilnice, opekarne, gramozne jame, dalje skupna dobava peska, apna itd. Kratko: naloga občine je ustanavljati in prevzemati v občinsko upravo (**komunalizirati**) za celo občino važne naprave in podjetja. Ako ena sama občina tega ne zmore, naj se jih v te namen združi večje število.

Ljudje so v vsaki dobi imeli dokaj potreb, katerim posameznik ni mogel sam zadostiti, marveč je bil v tem oziru navezan na tujo pomoč. V modernem življenju, v

katerem se važne tehnične iznajdbe takorekoč kar vrstijo druga za drugo, pa je število takih, zlasti materialnih potreb močno narastlo. Naj omenimo samo elektriko, plin, moderna prometna sredstva, n. pr. železnice, telefon itd. Vse to so velevažne potrebščine, ter si jih poedinec ne more sam zase oskrbeti, marveč more to storiti edinole v družbi z drugimi, ali pa mora pustiti, da stori to eden za vse, ali vsaj za večje število ljudi, ki so potem v tem oziru odvisni od njega. Ker pa je v tem slučaju, zlasti kadar gre za važne, nepogrešljive potrebščine, na eni strani nevarnost izkoriščanja velika in ker bi bilo na drugi strani gotovo nepraktično ter mnogokrat tudi nemogoče osnovati za vsak tak primer posebno organizacijo, recimo zadrugo, ki naj bi preskrbljevala svoje člane z dotično potrebno n. pr.: elektriko, plinom itd., moramo zahtevati od občine, kot najmanjše in prav zato v tem pogledu najvažnejše pretežnogospodarske družabne enote, da ona prevzame, oziroma ohrani inicijativo na tem polju ter skrbi z lastnimi podjetji in napravami za svoje člane, da se jim ni treba navezovati na tujo, iz sebičnih namenov izvirajočo pomoč.

Ako hočemo, da bodi občina zares v prvi vrsti gospodarska družabna enota, potem moramo smatrati, da je zlasti v sedanji moderni dobi ena njenih najvažnejših gospodarskih nalog skrb za taka občevažna podjetja in naprave, kakor smo jih zgoraj našteali.

Spredaj v poglavju o podružabljenju smo trdili, da pomeni komunalizacija v zvezi z ostalimi zato potrebnimi splošnimi pogoji poleg pozadruženja najvažnejšo obliko socializacije. Ta trditev pa nam bo šele tedaj popolnoma jasna in umljiva, ako si predočimo vse obsežne naloge, ki čakajo v tem pogledu naše občine in sicer brez

bistvene razlike podeželske, kakor tudi one v mestih in industrijalnih krajih. Tu se odpira, zlasti tistim, ki se zanimajo ali pa so dolžni zanimati se za javno življenje v ožjem, lokalnem obsegu, povsem novo, pri nas dosedaj še skoro nepoznano polje, na katerem bo treba največje delavnosti in podjetnosti, da bo mogoče vsaj najvažnejše naloge v celoti rešiti.

Poleg elektrarn, plinarn in drugih podobnih podjetij, oziroma naprav, ki naj bi jih občine snovale in ustanavljale, n. pr. prekajevalnice in sušilnice za sadje, pa moramo opozoriti zlasti na veliko važnost občinskih mlekarn, pekarn, klavnic, mesnic itd, ki imajo poleg gospodarskega še poseben socialnopolitičen pomen, o katerem bomo še posebej govorili. Tu bodi omenjeno edinole, da so drugod, posebno v mestih že pred svetovno vojno z velikim gospodarskim in socialnim uspehom uvedli te vrste občinska podjetja. V sedanji povojni dobi, ko gre zato, da se vse gospodarsko življenje v čim večji meri podružabi, socializira in da se krivično izkoriščanje ne samo delavstva, marveč — zlasti v takih splošnovažnih gospodarskih strokah kot jih imamo tu v mislih — tudi kosumentov prepreči in onemogoči, so občine še toliko bolj dolžne, da z vsemi sredstvi in če treba tudi z žrtvami, organizirajo in v lastnih podjetjih koncentrirajo produkcijo, oziroma prodajo kolikor mogoče mnogih najvažnejših potrebščin, zlasti živil.

Način, kako naj občine to storijo, je lahko različen. Ako v njihovem okolišu še ni takih podjetij, oziroma naprav, ki bi odgovarjale njihovu namenu, jih morajo navadno same osnovati, oziroma zgraditi, ako pa že obstoje, pa se nahajajo v zasebni lasti, tedaj morajo pač delati na to, da jih podružabijo ter tako dobijo, kolikor je treba v svoje roke.

V poedinih slučajih ena sama — zlasti manjša — občina seveda ne zmore v celoti vseh nalog, ki se ji v tem pogledu stavijo. Zato je potrebno, da se za rešitev poedinih gospodarskih nalog te vrste n. pr. za zgradbo elektrarn ali plinarn združi več občin, ki potem skupno lahko storijo, česar morda nobena izmed njih sama zase ne bi zmogla.

3.) Šnovati in pospeševati morajo vseh vrst **zadruge** ter skrbeti za **skupne delavnice** obrtnikov, kakor tudi za **skupna skladišča** pridelkov in izdelkov. V živinorejskih krajih morajo upajati občinsko **zavarovanje za živino**.

Občina in zadruge sta si po svojem bistvu, kakor tudi po svojem postanku in razvoju močno sorodni. Za nas tu, ko govorimo samo o gospodarskih nalogah občine, razlika med obema sploh izgine, kajti bistvo in namen obeh se v tem oziru nasplošno krijeta. Ker pa ima občina, kot upravna, politična enota razne pravice in sredstva, katerih zadruge nima in mnogokrat tudi ne bi mogla imeti, zato je naravno in povsem upravičeno, ako zahtevamo od nje, da po svojih močeh podpira zadružništvo, ki vrši več ali manj iste naloge, ki bi jih sicer morala ona izpolniti.

Enako jasna in naravna je tudi nadaljna zahteva, da naj bi občine skrbele za skupne delavnice obrtnikov ter za skupna skladišča pridelkov in izdelkov. Ako hoče občina zares skrbeti za materialno blagostanje vseh svojih občanov, potem ne sme pri tem posvečati svoje pozornosti samo tistim izmed njih, ki so v vsakem slučaju navezani na njeno pomoč ter pozabljati na važne produktivne stanove, kateri morda ne potrebujejo tako nujno njene podpore. Nasprotno, gospodarska in finančna moč, brez katere ne more biti nobena občina kos svojim nalogam, je v

prvi vrsti odvisna od položaja glavnih produktivnih stanov v njenem obsegu in zato je potrebno in naravno, da se občina tudi zanje zanima ter jih po svojih močeh podpira, kajti s tem krepí le vir tistih sredstev, ki jih za izpolnitev svojih načrtov nujno potrebuje. Tako je v obrtnih krajih v interesu občine same, da podpira obrtnike, s tem, da jim po potrebi zgradi ali pomaga zgraditi skupno delavnico ali skupna skladišča za izdelke, oziroma v poljedelskih občinah za pridelke, ki so namenjeni prodaji. Od tega nimajo koristi samo neposredni udeleženci, marveč je deležna dobrih gospodarskih posledic takih naprav tudi občina kot celota in posredno po nji tudi vsi ostali direktno neudeleženi občani.

Deloma iz navedenih, deloma pa tudi iz drugih čisto tehnično praktičnih razlogov izhaja tudi končno naša zahteva, naj bi občine v živinorejskih krajih osnovalе občinske zavarovalnice za živino. V praktičnem življenju se je namreč izkazalo, da morejo živinske zavarovalnice trajno obstojati in prospevati edinole v majhnem obsegu, kjer zavarovanci drug drugega z njegovim gospodarstvom vred dobro poznajo ter se prav raditega lahko medsebojno nadzirajo, tako da ne more nihče z lahkomišelnim in brezbržnim ravnanjem z živino oškodovati zavarovalnice. Iz tega razloga so občine ne glede na svoje splošne gospodarske naloge, že zaradi svojega ravno temu namenü odgovarjajočega obsega, v prvi vrsti poklicane skrbeti za živinsko zavarovanje.

4.) Dalje morajo skrbeti za **strokovno šolstvo in strokovno izobrazbo** sploh. Ustanavljajo naj kmetijske, obrtne in gospodinske celoletne ali zimske šole in tečaje, prireajo naj poljedelske in obrtne razstave, kakor tudi razstave strojev in motorjev ter pospešujejo in gojijo domače obrti.

K vsem došedaj navedenim gospodarskim nalogam občine in zlasti še k onim, ki smo jih v prejšnji točki obravnavali spada kot naravno dopolnilo tudi dolžnost skrbeti za strokovno šolstvo in strokovno izobrazbo sploh. Sicer veljajo — kot smo spredaj videli — podobne naloge tudi za državo in avtonomne pokrajine, vendar ni samo upravičeno, marveč naravnost nujno, da zahtevamo tudi od občine, da se še prav posebej zavzame za vprašanje, kako dvigniti v čim krajši dobi in v čim popolnejši meri strokovno izobrazbo ljudstva. Potrebe so v tem pogledu v različnih krajih zelo različne in nemogoče bi bilo zahtevati, da naj država ali pokrajina v vsakem kraju osnuje strokovne šole, ki bi odgovarjale krajevni potrebi. To bi bilo ne le iz finančnih, marveč tudi iz mnogih drugih razlogov praktično naravnost neizvedljivo. Državne in pokrajinske strokovne šole, ki se morejo ustanovljati le v večjih in važnejših krajih, služijo le razmeroma majhnemu številu onih, ki lahko gredo za daljšo dobo z doma v tuj kraj ter tamkaj hodijo v šolo; za primerno strokovno izobrazbo ostalega, navadno glavnega dela prebivalstva, pa morajo skrbeti v prvi vrsti domače občine.

Način, kako naj občine vršijo to svojo nalogo, je naravno tudi tu lahko jako različen. Poleg posebnih strokovnih šol in tečajev, trajajočih bodisi celo leto ali samo gotovo dobo v letu, morejo služiti temu namenu zlasti tudi razne razstave, ki seznanjajo občane z važnimi pridelki in izdelki ter s sredstvi, ki so se zanje vporabljal, kakor n. pr. umetnimi gnojili, orodjem, stroji itd. itd. Pri prirejanju strokovnih n. pr. kmetijskih, obrtnih, gospodinjstkih in drugih tečajev naj bi občine — kakor smo že spredaj poudarili — skušale kolikor mogoče izkoristiti domače, ljudskošolske strokovne

naobražene učne moči, tako da bi se v vsakem kraju ali vsaj v vsaki občini leto za letom vrstili najrazličnejši tečaji, na katerih bi se ljudje vedno znova poučevali v vseh strokah, ki imajo za njihovo gospodarsko in socialno življenje praktičen pomen. Na ta način — in edino na ta način — bi se splošna strokovna izobrazba najširših slojev lahko v kratki dobi zares dvignila na višino, ki jo zahteva sedanja doba in brez katere ni mogoče doseči pravega splošnega blagostanja.

Poleg tega morajo občine skrbeti tudi za povzdigo domače obrti. To velja zlasti za revnejše kraje, kjer zemlja sama na sebi, bodisi da je premalo rodovitna, bodisi da ne hrani nikakih naravnih zakladov, ki bi se dali gospodarsko izkoristiti, ne nudi svojim prebivalcem zadostnih dohodkov. V takih občinah pomeni domača obrt mnogokrat edino pot, ki vodi iz revščine, pa tudi v bogatejših krajih daje prav lahko vrlo dobrodošel postranski zaslužek, ki tvori šele tisti prebitek nad splošnimi neizogibnimi potrebami, brez katerega ni pravega blagostanja.

5.) Skrbeti morajo za dobre ceste, pota, brvi in mostove ter za lastna občinska poslopja.

Ta zahteva je sama po sebi tako jasna, da jo omenjamo bolj radi popolnosti, kot pa da bi jo bilo treba posebej poudarjati in vtemeljevati.

6.) Končno morajo skrbeti za **občinske finance**. Poleg državnih, pokrajinskih in morebitnih okrajnih prispevkov za določene namene ter dohodkov iz občinskega premoženja, oziroma občinskih podjetij in naprav, jim morajo veljati kot glavni finančni vir posebne **doklade**, ki naj državne davke, v prvi vrsti one na **zemljiško in kapitalno rento**, kar najbolj mogoče izpopolnijo. Pri tem morajo zlasti skrbeti, da se **prirastek na vrednosti nepremičnin**, ter **luksurijoz-**

no imetje in živetje zares v zadostni meri obdavčijo.

Ako hočejo občine svoje gospodarske, kakor tudi ostale naloge, o katerih bomo še govorili, v celem obsegu izpolniti, morajo naravno skrbeti tudi za zadostna finančna sredstva, kajti, kakor skoro povsod drugod, tiči tudi pri občinski gospodarski in socialni politiki bistvo problema v financáh. Brez dobre finančne politike morajo tudi najlepši in najpopolnejši gospodarsko in socialno-politični programi in načrti ostati samo na papirju.

Kot prvi in najnaravnejši vir občinskih dohodkov prihajajo poleg občinskega imetja predvsem v pošteb občinska podjetja in naprave n. pr. elektrarne, plinarne, tržišča itd. Kadar gre za velike in važne investicije, kojih pomen morda celo presega občinski delokrog, morajo tudi država, pokrajine in v poedinih slučajih celo okraji občine gmotno podpirati ter s primeranim odstotkom prispevati k njihovim izdatkom za take povsem določene namene. Vendar vsi ti dohodki in prispevki nikakor ne morejo zadoščati za kritje vseh občinskih izdatkov. Nasprotno, ako vrši občina v polnem obsegu svoje gospodarske in socialne dolžnosti, potem je skoraj gotovo, da krijejo vsi navedeni dohodki le razmeroma majhen del celokupnih občinskih potreb. Zato pa morajo občine iskati še druge finančne vire. Najizdatnejši in zato že dosedaj najbolj izkoriščani vir te vrste so doklade na državne davke.

Upravičenost in potreba posebnih doklad na državne davke je utemeljena v dveh dejstvih. Prvič presegajo krajevne potrebe mnogokrat prav znatno povprečno mero izdatkov v celi državi. Ako pa imajo poedini kraji, recimo občine ali okraji svoje posebne, večje zahteve, potem je brez dvoma prav, da za njihovo kritje tudi sorazmerno

več prispevajo, to pa se doseže na najbolj enostaven način potom doklad na državne davke. Drugič pa je treba vpoštevati, da je vsak splošen davek, ki velja za celo državo, več ali manj nepopoln in zaradi tega tudi nasproti nekaterim državljanom krivičen, dočim drugih ne prizadene dovolj. Zato je zopet prav in potrebno, da se tak davek kolikortoliko izpopolni potom posebnih, v skladu s krajevnimi razmerami predpisanih doklad, ki lahko v okviru poedinih občin, ali tudi okrajev vsaj deloma izravnavajo ne-utemeljene in nepravične davčne razlike ter tako pomorejo do enakomernega obdavčenja vseh občanov.

Pri obravnavanju državnih davkov smo postavili načelo, da se ima v prvi vrsti obdavčiti zemljiška in kapitalna renta tako, da ne bo nikomur ostalo od dohodkov iz njegovega premoženja samega na sebi več kot znaša splošni delež naravnih produktov, do katerega ima vsak človek pravico. Ker pa je že na podlagi povedanega razvidno, da se to s samim splošnim državnim davkom ne da dovolj zanesljivo doseči, moramo zahtevati, da pobirajo občine in eventualno tudi okraji svoje doklade v prvi vrsti od državnega davka na zemljiško in kapitalno rento. Šele tedaj, če tudi ti dohodki ne bi zadoščali, naj bi smele naložiti svoje doklade tudi na druge državne davke.

Pri vsem tem pa je treba, da posvetijo občine še posebno pozornost davku od prirastka k vrednosti nepremičnin. Zemljišča in druge nepremičnine pridobivajo, zlasti v hitro napredujočih in razvijajočih se krajih skokoma na svoji vrednosti. Njihovim lastnikom se brez truda in dela množi imetje in to ponajveč na račun družbe, ponavadi občine. Jasno je — kar smo tudi že spredaj povdarili — da ima do takega prirastka k vrednosti nepremičnin skoro iz-

ključno pravico družba. Državni davek na ta prirastek je naravno presplošen in zato nepopoln. Treba je torej že radi tega, da ga občina s svojimi dokladami ali celo s posebnimi davki izpopolni, še bolj pa je poklicana v to, ako uvažujemo dejstvo, da izhaja velika večina vseh teh prirastkov od nje in da zato tudi gre po vsej pravici ravno nji in ne toliko državi ali pokrajini.

Nadalje morajo občine posebej skrbeti, da v zadostni meri obremenijo s svojimi občinskimi davki, oziroma dokladami luksurijsno imetje in živetje svojih občanov. Tudi tu velja namreč, kakor pri prejšni točki, da je državni davek presplošen in zato nujno nepopoln. Edino občina, ki lahko vpoštevata pri svojih davkih vse lokalne posebnosti in potrebe, more pravično, pa tudi zares dosledno obdavčiti vsak luksus, ki se sploh da davku podvreči. Dosledno in kar najbolj široko raztegnjeni občinski davki na luksurijsno imetje in živetje bi lahko pritegnili h kritju skupnih

izdatkov znaten del vsega premoženja, ki se sedaj neobdavčeno troši in razsipa za nepotrebne ali vsaj pogrešljive stvari. Občine imajo brez dvoma tudi popolno pravico do tega, kajti razkošno imetje, zlasti pa življenje je zadeva, ki briga v prav mnogih ozirih tudi družbo, zlasti njen ožji krog, kakršnega predstavljajo samo občine.

* * *

Navedene gospodarske naloge občin in okrajev seveda še nikakor ne podajajo popolne slike vseh dolžnosti gospodarskega značaja, ki jih morajo občine v poedinih slučajih prezeti v svoj delokrog. Kakor velja marsikaj, kar smo v tem poglavju navedli tudi za državo in avtonomne pokrajine (n. pr. skrb za javne zgradbe), prav tako morajo naravno tudi občine in okraji v gotovem obsegu vršiti nekatere izmed gospodarskih nalog, ki se tičejo v prvi vrsti le upravnih enot višje vrste. (Dalje.)

Zadružništvo, socializem in socializacija.

Svetovna vojna je bila vojna kapitala, posebno vojna prepotentnega nemškega kapitala za svetovno prvenstvo, za hegemonijo na svetovnem trgu.

Vojna je že sama po sebi nesocialna, nesocialna po svojem namenu, ker uveljavlja nadvlado silnejšega brez ozira na pravo, ker postavlja silo višje prava, nesocialna v svojem načinu, ker uničuje kulturo in gospodarstvo, posebno pa najboljše ljudske sile, nesocialna v posledicah, ker ustvarja ugodne pogoje za še večje obogatitve bogatih in za obubožanje srednjih in nižjih slojev, ker torej širi in pogloblja socialni prepad, socialne razlike.

Čim večji pa je socialni prepad med

sloji človeške družbe, čim bolj opazijo in občutijo nižji sloji socialne razlike, čim bolj se zavedajo svoje bede in spoznajo krivico razmer, tem ostrejša postaja socialno vprašanje in tem nujnejša zahteva rešitve. In rešili socialnega vprašanja ne bodo kapitalisti, ki ponosno držijo v rokah vajeti gospodarstva; rešiti morajo socialno vprašanje edinole nižji sloji sami. In kako? S samopomočjo, z lastno gospodarsko organizacijo malih ljudi.

Razvoj narodnega gospodarstva mora po vojni vzeti smer demokratizacije in socializacije, kakor je imel nasprotno pred vojno smer vedno silnejše kapitalizacije. Seme zadružništva, ki je bilo vsejano na

neugodna tla kapitalizma, mora vzkliti, zrasti in se razcveteti na tleh, zrahljanih z vojno in s prevrati, in mora prekasiti vse gospodarstvo, dati gospodarstvu druge oblike in drugo smer.

Bolj kot kedaj poprej so ravno po vojni ustvarjene ugodne razmere za socializacijo gospodarstva potom zadružništva. Mlada, nova država še ni naslonila državnega reda na gotov gospodarski red; celô temeljni zakoni, ustava države še ni gotova in daje možnost, v ustavi dati osnovo, pobudo in prednosti socialnim gospodarskim formam, posebno zadružništvu. Nižji sloji so bolj kot prej dostopni zadružnim načelom, bolj kot prej uvidevajo potrebo samopomoči in vidijo v samopomoči izhod in rešitev iz bede; bolj kot kedaj so imeli priliko opazovati brezobzirnost in nenasitnost kapitalizma in njegove zle posledice za pretežno večino naroda.

V narodu so se pojavile nasproti kapitalističnim še močnejše socialistične težnje, ki se pa uveljavljajo veliko počasneje z veliko večjo težavo, ker jim ni na razpolago izkušen, organiziran političen aparat s številnimi inteligentnimi delavci in voditelji, kakor ga ima kapitalizem. Vendar pridobiva tudi socialistični tabor na izkušnjah, organizaciji, inteligentnih delavcih in voditeljih. Tudi socializem dobiva nove poti, po katerih pretvarja pasivno socialno zavest mas v kinetično energijo in po katerih uveljavlja kljub odporu kapitalizma vsaj najnujnejše zahteve socializma v gospodarstvu in politiki. In kar je pri tem najvažnejše, je ravno zadružništvo ono polje, na katerem more socializem zaznamovati najlepše uspehe. — Tako je v ustavi za nemško državo dobilo zadružništvo svoje priznanje hvaležnosti za prošlo in priznanje pomena za bodočnost v členu 156, ki pravi: „Gospodarske in pridobitne zadruge in njih zveze

se morajo na njih zahtevo vključiti v občno gospodarstvo z ozirom na njihovo uredbo in posebnosti“. S tem se očitno priznava, da odgovarja zadružništvo zahtevam socializma in ako pride do socializacije za to zrelih obratov ali gospodarskih panog, se zadruge kot so, vključijo enostavno v občno gospodarstvo, ker predstavljajo v gotovih mejah socializirane obrate.

Pri nas ustvarja ustavotvorna skupščina temelje za politično in gospodarsko uredbo države za daljšo bodočnost; v gospodarskem oziru imajo temeljni zakoni vsebovati osnove in početke za nove tvorbe in nove oblike, ki bodo značilne za bodoče obdobje. Ali imamo tam može z zadostnim obzorjem, katerih pogled pronika v polumrak socialnega in gospodarskega razvoja bodočnosti, ki imajo ob enem potrebne izkušnje pa tudi pošteno voljo, svoje notranje prepričanje uveljaviti? Ali ne bodo velika vprašanja zginila pod pokrovom osebnih, strankarskih in razredno šovinističnih interesov?

Brez dvoma sta se po vojni, ki je povzročila na političnem in gospodarskem polju najstrožjo ločitev duhov, oba krajna pola: individualizem in socializem silno okrepila in peljeta v mnogih državah titansko borbo, ki pretresa vse gospodarstvo. S krajnim radikalizmom hočeta rešitve vsak v svojo stran: individualizem zahteva pri produkciji le zasebno iniciativo in zato prepušča zasebniku v neomejeno razpolaganje plodove produkcije, socializem zahteva vso produkcijo za občnost (za državo, občino ali delavske kolektive) in hoče dati tudi plodove dela le občnosti.

Najsi je že kdo v teoriji pristaš ene ali druge skrajnosti, mora z ozirom na dogodke zadnjih treh let nujno priznati dvojno: nadaljevanje dosedanjega kapitalističnega gospodarstva je nevzdržljivo, je naravnost pogubno in nevarno; uresničenje sociali-

stičnih nauk v smislu marksizma pa je za sedaj in še za dogleden čas nemogoče, ako pojde gospodarstvo po zdravem potu evolucije in ne bodo s pomočjo od zunaj omogočeni opasni eksperimenti socialističnih fanatikov, komunistov.

Vrjetno je, da bodočnost ne pojde niti v smeri socializma, niti individualizma, ampak se bo držala srednje poti, zlate srede in si ustvarila nacionalno in pač tudi internacionalno gospodarsko organizacijo, ki vključi posamezna gospodarstva v celoto narodnega gospodarstva in odstrani pri tem slabe strani individualizma, ne da bi uničila tudi vrline posameznega gospodarstva, zlasti iniciativo in gibčnost. Vresničila bo gospodarski socializem, ne da bi pri tem zavrgla dragocene in neobhodne pripomočke kapitalističnega gospodarstva.

Pri tem bo pred vsem zadrugištvo poklicano, da na razvalinah dosedanjega ustvari nov smotren in gospodarski red, da kot sinteza kolektivizma in kapitalizma ublaži nasprotja, uvede socialno pravičnost, obzirnost v društvo, ne da bi pri tem ubilo podjetnost in delavnost. Zadrugištvo mora dati družbi spoznanje, da so tudi v gospodarstvu etična načela neobhodno potrebna, da individualizem in socializem zastrupljata družbo z golim materializmom.

Namen zadrug je pospeševanje gospodarstva in pridobitnosti članov; toda za tem gospodarskim ciljem je treba iti bolj s skupnim delom članov, kakor pa s skupnim denarjem. Skupno delovanje za skupni cilj daje zadrugi poseben značaj, značaj osebne združbe in jo bistveno loči od čisto denarnih, kapitalističnih združb kot so n. pr. delniške družbe. Poleg gmotnega cilja ima zadrugištvo socialni cilj: v skupnem delu doseči to, kar ne more doseči posameznik, v skupnem delu dajati si medsebojno

pobudo in buditi v vseh zadrugarjih gospodarsko zanimanje mesto pogoste gospodarske brezbriznosti in naposled v skupnem delu izpopolniti vzajemno sile in sposobnosti in pripomoči tudi slabejšim, tudi manj sposobnim do istega občega uspeha.

Lepo je povdaryl socialni moment v zadrugištvu rajni dr. Krek v govoru, ki ga je imel na II. slovenskem katoliškem shodu in v katerem pravi:

„In če me vprašate, kaj me najbolj veseli pri kmečkem gibanju, pri posojilnicah, pri zadrugištvu, bom ponavljal zopet: gmotni dobiček je postranska stvar, ker če so ljudje delavni in zdravi na duši in telesu, potem vas vprašam, kje je tista moč, ki jih bo ustavila. Glavna stvar je medsebojno prijateljstvo, ta medsebojna zveza, iz katere izvira misel, ki je poglavitna pri organizaciji: misel delovati za splošno korist“.

Vsekakor moramo navedeno v toliko popraviti, da tudi gmotni dobiček ni postranska stvar, ampak je neposreden namen zadruge, vendar oplemenjen z daljšim in višjim namenom pomagati slabim in sicer v medsebojnem prijateljstvu in z mislijo delovati za splošno korist. To poslednje oznamujemo kratko s socialnim duhom. Gospodarski uspeh, za katerim gre zadruga, se oduševi, oplemeni z netvarnim ciljem, ki je sicer oddaljenejši, zato pa vzvišenejši.

Ko je kapitalizem razbil fevdalno-cehovski gospodarski red, ko je na mesto cehovskih vezi stopila obrtna svoboda in hotela popolnoma atomizirati družbo, tedaj so nastopile zadruge in preprečile popolno atomizacijo družbe, rešile dobre strani cehov in omogočile nove oblike obrata. Le potom zadrug so bile tehnične izpopolnitve v obratih in prednosti veleobratov dostopne tudi malim obrtnikom, kmetom in trgovcem, ki

bi jim drugače v njihovi izoliranosti ostale tuje in nedostopne. V tem leži veliki socialni pomen zadrug, da so ohranile malega človeka vsaj deloma gospodarsko samostojnega, da ga kapitalizem ni popolnoma proletariziral.

Pri tem pa so zadruge velikega vzgojnega pomena za člane, seveda le, ako se upravljajo v zares združnem duhu in niso samo trgovska podjetja v navidezni združni obliki. Zanimanje članov je pri zadrugi drugačno kot pri drugih združbah; v zadrugi se člani čutijo kot doma. Dobro upravljana zadruga vzgaja člane k vestnemu in točnemu izpolnjevanju dolžnosti n. pr. hranilnica navaja člane k točnemu izpolnjevanju prevzetih obveznosti, konzumno društvo k takojšnjemu plačevanju. Še bolj kot na člane, vpliva zadruga vzgojno na odbornike, na funkcionarje zadruge.

Zadruge pomenjajo omejitev delitve dela in s tem izločitev delavnih sil. S tem da kmetje ali obrtniki sami kupujejo neposredno od producenta ali prodajajo svoje izdelke neposredno konsumentu, omejujejo delitev dela, izločujejo trgovskega posrednika, ki bi moral posredovati po načelih delitve dela. In s tem je že tudi dan kriterij za presojo uporabnosti zadruge. V kolikor je v danem slučaju gospodarsko koristno, da se delitev dela omeji potem zadruge in je obenem dana možnost uspešnega in rednega poslovanja za zadrugo, v toliko je ta vrsta zadrug uporabna. Uporabnost zadrug se mora torej presojati po navedenem načelu za vsako vrsto zadrug posebej. Ne samo potreba, ampak rentabelnost in možnost rednega obratovanja in poslovanja zadrug dolične vrste mora biti dokazana. S temi momenti šele je dana uporabnost zadrug te vrste.

So taki, za katere te meje uporabnosti

ne obstojajo. Za nje je zadruga sredstvo socializacije obstoječega gospodarskega reda in prehod k socialističnemu gospodarstvu. Tako hočejo nekateri potom produktivnih zadrug provesti enotno urejeno produkcijo v gospodarstvu in s tem preprečiti gospodarske krize; drugi nameravajo provesti popolno organizacijo konsuma in potom konsumnih društev regulirati vso prodajo in končno tudi vso produkcijo blaga. To so sanjarije, oddaljene od realnega življenja, ki gredo v skrajne skrajnosti in izgubijo iz vida mejo med združništvom in političnim socializmom.

Kje je ta meja? Tudi združne asociacije slone na zahtevi: polno, pravično plačilo dela za vse. Tudi združništvo istotako kakor socializem vidi jamstvo za pravično plačilo dela v solidarnosti. Pri načinu še le, kako doseči solidarnost, ki predstavlja jamstvo za pravično nagrado dela, se pota združništva in socializma ločijo; dočim socializem nalaga dolžnost solidarnosti celokupni družbi, državni družbi in zahteva radi tega takojšno reorganizacijo družbe na novih načelih, začenjajo zadruge takoj z delom pri razvoja zmožnih elementih, pri posameznikih, vpoštevajoč obstoječi družabni red in ne da bi zahtevale takojšno reorganizacijo družbe kot predpogoj za delo.

Za socializem v gospodarstvu je treba ljudi odgajati; predpogoj socializma je reorganizacija človeške družbe, toda ne socialno politična reorganizacija, ampak duševna reorganizacija: za temelj odgoje treba postaviti etična načela ljubezni do bližnjega in dolžnosti posameznika napram družbi. Socializem hoče novo socialistično zgradbo postaviti na stari temelj sebičnosti, materializma in zanikanja etičnih načel v gospodarstvu. Socializem mora postaviti svoj lastni temelj za socialistično zgradbo; ta temelj bo položen s tem, da se družba do

samih osnov vzgoji, prekvasi s spoznanjem, da je prvotna, neobhodna in važna dolžnost do bližnjega, do družbe in da šele iz izpolnjevanja dolžnosti izvirajo pravice. Ako pa socializem zida na individualistična načela materializma in sebičnosti, ako zahteva in povdarja za posameznika maksimum pravic in užitkov in minimum dolžnosti in neprijetnosti, ako o dolžnostih celo popolnoma molči in obljublja raj na zemlji, raj materialnega uživanja, potem on sam sebi koplje jamo, pripravlja grob pod razvalinami socialistične zgradbe, ki jo hoče graditi brez temelja.

Izkušnje ruske revolucije, izkušnje poglobitve ruske revolucije v boljševizmu govore dovolj glasno. Ali niso dani pogoji, da se izvede najširša socialistična svoboda in da se začne socialistični raj? Da, s socialističnega stališča so dani vsi pogoji, še celo kapitalizem sosednjih držav se pomirja in prehaja k edini pametno politiki nevmeševanja v notranje ruske zadeve. In vendar, kaj je vzrok, da občuti delavec sovjetsko pest še hujše kot carsko in da bo v raju moral kmalu hoditi gol in gladen? Manjka svobode posameznika, manjka organizacije posameznika. Kako boste zgradili zgradbo iz neobdelanih kamnov, kako boste urejali socialistično družbo in državo iz posameznikov individualistov, iz posameznikov sebičnih, brezobzirnih materialistov? In vi komisarji, ali niste med slabimi najslabši, med sebičneži najsebičnejši, med neorganiziranimi najbolj neorganizirani? Ali ne delate po vzgledu najslabših carskih činovnikov, s terorjem, z zatiranjem vsakega svobodnega pokreta? — Vsaj en velik nauk naj poda ruski boljševizem socializmu, da ni socializacije in ni svobode brez socializacije in svobode posameznika. Svoboden pa je le oni, ki spozna, da so najprvotnejše njegove dolžnosti do bližnje-

ga in družbe in ima pravice le tedaj in le v toliko, kadar in v kolikor je spolnil dolžnosti.

Zadružništvo se obrača na posameznika, ki je pripravljen skupno delati, ki je pripravljen tudi na žrtve za skupno stvar, ki se je vzgajal ali se hoče vzgajati kot koristen član družbe. Zadružništvo vidi še velikansko pomanjkanje v socialni vzgoji, vidi neznatnost in slabost socialno ustvarjajočih sil in zato gre najprej na najlažje naloge, zato prej na praksi stopnjema pripravlja in odgaja vedno širje sloje za sposobne člane socialne družbe. Zadružništvo se zaveda, da je možnost provedbe vseobče socializacije še za gorami in mu vsevseobča socializacija tudi ni končni in edini cilj. Zadružništvo zida na socialno odgojo in dobro voljo, zato je proti nasilstvu. Vseobča in do krajnosti izpeljana socializacija pa ima za predpogoj nasilje. Zadružništvo ne prezira popolnoma tudi prednosti individualizma, posebno za gotove panoge gospodarstva in se zaveda, da bi s popolno odpravo zasebne iniciative in s popolno odpravo zasebne lastnine nastopilo v gospodarstvu mrtvilo, zastoj. Zadružništvo hoče socializacijo panog, kjer je bil individualizem od škode za družbo, hoče odpraviti pogubno ekstremnost individualizma in ga opomniti, da je družba organska celota in imajo zato člani dolžnosti proti celoti, da imetje nalaga dolžnosti, da mora posebno pri razdeljevanju plodov produkcije vladati pravičnost, ne pa izkoriščanje.

Zadružništvo, ki že dolgo dobo let pretvarja socialistična načela v prakso, si je nabralo glede socializacije gospodarstva bogate izkušnje. Ravno vsled teh izkušenj pa ne vidi glavne zapreke socializacije v kapitalizmu, ampak v družbi, v ljudeh, ki so v mišljenju in delovanju antisocialni, mno-

gokrat skrajni individualisti. Zato je treba še za dolgo vrsto let računati s pretežno kapitalistično uredbo gospodarstva in družbe. Pri tem pa je treba neprestano povdarjati izrastke kapitalističnega gospodarstva, kazati na rane družbe, ki jih je povzročil kapitalizem. S tem poukom o slabih straneh kapitalizma in z naukom o prednostih socialnega gospodarstva, ki se jim nazorno podaja v dobro vojenih zadrugah, je treba socialno vzgajati vedno širše sloje družbe in pripravljati tla za novo uredbo

gospodarstva: za socialno gospodarstvo.

Toda tudi socialno gospodarstvo bo moralo najti načine, da uveljavi v gospodarstvu zasebno iniciativo, in bo moralo vpoštevati več ali manj individualnost posameznika v proizvodstvu in v konsumu. Ljudje niso stroji ali če že hočete, so neizrečeno komplicirani stroji, tako da imajo svoje posebnosti, svojo individualnost, v katere ne prodre najbolj izkušen mehanik. In s tem je tudi treba računati pri ureditvi družbe in njenega gospodarstva. *Dr. B.*

Plačevanje invalidskega davka.

A. Razglas o izračunavanju in pobiranju invalidskega davka od obresti hranil, vlog.

Na prošnjo Saveza denarnih in zavarovalnih zavodov v Zagrebu in Saveza jugoslovanskih denarnih zavodov v Ljubljani je gospod finančni minister po odloku generalne direkcije neposrednih davkov z dne 2. marca 1921. št. 56, dovolil denarnim zavodom za izračunavanje in plačevanje invalidskega davka od hranilnih viog v smislu čl. 84, fin. zak. za l. 1920./1921 tele olajšave:

Denarni zavodi izven Srbije, Črnegore, Bosne in Hercegovine morajo ob rokih, v katerih dospeva v plačilo rentnina od hranilnih vlog, plačati pri pristojnem davčnem uradu pavšalno vsoto na račun invalidskega davka, katera se v prvem letu računi z 1% izplačanih in pripisanih obresti. Ta znesek morajo denarni zavodi plačati za l. 1920 takoj. V naslednjih letih se ravna pavšalna vsota v višini invalidskega, plačanega v prekletem letu.

Ob zaključku knjig koncem vsakega leta, a najkasneje do 30. aprila 1922 morajo denarni zavodi izračunati invalidski davek za vsako vlogo od vsote izplačanih in pri-

pisanih obresti po lestvici čl. 85 fin. zak; pri tem naj vpoštevajo, da se invalidski davek ne plačuje od onih vlog, katerih vseletne obresti niso višje nego 20 D ali 80 K. Diferenco, ki se pokaže med tako izračunjenim invalidskim davkom in med že izvršenimi vplačili na račun, morajo takoj plačati, preplačila pa se obravnavajo po veljavnih predpisih.

Pri tem plačilu morajo denarni zavodi predložiti davčnemu uradu obenem v 2 izvodih izkaz, ki navaja zneske invalidskega davka, preračunjene po najnižji postavki (2 D ali 8 K.) sumarno; zneske invalidskega davka pa, ki za posamezne vloge presegajo navedeno izmero, je izkazati individualno v smislu naredbe generalne direkcije neposrednih davkov z dne 23. oktobra 1920, št. 13586, ki so jo prijavila davčna oblastva posameznim denarnim zavodom na podstavi tukajšne okrožnice z dne 18. novembra 1920, št. A I. 1768/1.

Dalje je dovolil g. finančni minister, da denarnim zavodom ob omenjenem zaključku knjig ni treba posebej izračunati invalidskega davka od rentnine, plačane v posameznih rokih l. 1920, ampak od vsote

rentnine, ki se je plačala od vsake vloge v vsem letu 1920.

Ta ugodnost se dovoljuje za l. 1920 tudi za primere, v katerih denarni zavodi pripisujejo obresti od hranilnih vlog v krajših nego vseletnih obrokih.

Končno je g. finančni minister izjemoma dovolil, da so denarni zavodi oproščeni invalidskega davka v onih primerih, v katerih je bila hranilna vloga realizirana po 1. januarja 1920, a še preden se je uveljavila navedena naredba generalne direkcije neposrednih davkov.

Vsi denarni zavodi se pozivljajo, naj invalidski davek za l. 1920 izračunijo po gorenjih navodilih in ga čimprej odpremijo pristojnim davčnim uradom.

Plačila na račun (akontacije) naj plačujejo denarni zavodi s protipisom, dodatna vplačila (invalidski davek, izračunjen na podstavi zaključka knjig) pa s predpisanim izpiskom v dveh izvodih.

Delegacija ministrstva financ je pooblaščen, da se pri denarnih zavodih prepriča po svojem odposlancu, ali po funkcionarju pristojnega davčnega oblastva, ali je invalidski davek pravilno izračunjen in odpremljen.

Delegacija ministrstva financ v Ljubljani
dne 27. marca 1921.

Delegat: Dr. Šavnik.

B. K temu razglasu, ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 35 od 6. aprila 1921., dajemo sledeča pojasnila.

1. Najprej naj hranilnice, v kolikor tega že niso napravile po naših prejšnjih pojasnilih (glej N. Gospodar št. 10, 11, 12. za l. 1920 in št. 1 za l. 1921), takoj plačajo na račun invalidskega davka 1 % vložnih obresti, izplačanih ali kapitalizovanih v l. 1920. Invalidskemu davku so podvržene obresti vlog in obresti vlog v tek, računu.

2. Najkasneje do 30. aprila t. l. morajo hranilnice predložiti pristojnemu davčnemu uradu izkaz invalidskega davka v 2 izvodih, v katerem morajo navesti zneske invalidskega davka za vloge, spadajoče pod prvo postavko, t. j. zneske po K 8— invalidskega davka sumarno, zneske invalidskega davka po sledečih postavkah, t. j. K 24, K 48, K 96 itd., invalidskega davka pa vsakega posebej. V ta izkaz se vpišejo kapitalizovane obresti za celo leto 1920, od izplačanih obresti pa samo one, ki so realizirane šele po 23. oktobru 1920 pa do konca leta 1920. Istočasno s predložitvijo izkaza invalidskega davka v dveh izvodih mora se plačati eventualna razlika med zneskom, ki je že vplačan na račun in med vsoto invalidskega davka, navedeno v izkazu invalidskega davka.

3. Za sledeča leta je treba plačati invalidski davek od vložnih obresti ob priliki plačevanja rentnine v četrletnih obrokih in sicer vsako leto v višini invalidskega davka pretečenega leta. Po preteku leta pa je zopet treba najkasneje do 30. aprila sestaviti izkaz o invalidskem davku v dveh izvodih in ga predložiti pristojnemu davčnemu uradu, ob tej priliki pa tudi plačati razliko, v kolikor vsebuje predloženi izkaz višji znesek invalidskega davka, nego je bil vplačan na račun po višini pretečenega leta.

4. Vse vloge, katerih celoletne obresti ne presegajo zneska K 80—, so invalidskega davka proste in jih vsled tega ni treba vpisovati v izkaz. Vse vloge pa, ki plačajo letno do 80 K— rentnine (ali nosijo letno do 2666.66 K obresti) ki torej spadajo pod prvo postavko (8 K) invalidskega davka, se morajo vpisati v tem izkazu sumarno. Vloge pa, za katere se plača letno nad K 80— rentnine (ki torej nosijo nad 2666.66 K letnih obresti), je treba

navesti v izkazu vsako posebej in sicer po vrsti s sledečimi rubrikami: številka vloge ali tek. računa, kapital, obrestna mera, znesek izplačanih ali kapitalizovanih obresti, znesek rentnine, znesek invalidskega davka. Da bo jasno, kako se imajo te rubrike izpolniti, podajamo spodaj primer izkaza invalidskega davka. Zelo hitro moremo izločiti vloge z najnižjo postavko, ki jih navedeno sunarno. 8 kron invalidskega davka plačajo namreč one vloge, pri katerih davek od obresti (rentnina) ne presega 80— kron. Ker v Sloveniji davek od obresti (rentnina) znaša 3% od obresti, odgovarja rentnina 80— kron obrestim 2666·66 kron. 8 kron invalidskega davka plačajo torej

one vloge, pri katerih letne izplačane ali kapitalizovane obresti ne presegajo 2666·66 kron, izvzemši seveda vloge, pri katerih letne obresti ne presegajo 80— kron in ki so po zakonu invalidskega davka proste. Vloge z letnimi obrestmi nad 80 kron pa do 2666·66 kron spadajo torej v najnižjo postavko, plačajo namreč po 8 kron invalidskega davka, se izločijo iz drugih vlog in navedejo sumarno s številom, kolikor jih je, v izkaz. Vloge do 80 kron letnih obresti se izpustijo popolnoma. Vse ostale vloge pa se navedejo individualno vsaka posebej z vsemi podatki v 6 rubrikah, kot kaže primer izkaza.

Izkaz invalidskega davka za leto 1920.

Štev. vloge ali folio tek. računa	Kapital	Obrestna mera	Znesek izplačanih ali kapitalizovanih obresti	Znesek rentnine	Znesek invalidskega davka
36 vlog po K 8— (najnižja postavka) invalidskega davka					288—
642	90.000—	3 o/o	2.700—	81—	24—
5.023	76.571·43	3 1/2 o/o	2.680—	80·40	24—
5.230	76.750—	4 o/o	3.070—	92·10	24—
L II/35	222.100—	3 o/o	6.663—	199·89	24—
L III/115	224.800—	3 o/o	6.744—	202·32	48—
Skupno ... K 432.—					

V drugo postavko, kjer znaša invalidski davek 24 K, spadajo vloge, katerih rentnina ne presega 200 K ali jasneje, katerih letne obresti ne presegajo 6.666·66 K. Rentnina 200 K odgovarja namreč pri 3% ni rentnini obrestim 6.666·66 K. Pri tridstotnem obrestovanju vlog pa odgovarjajo take obresti vlogam do 220.000— K (točno 222.222·22 K), kar bo pri naših hranilnicah in posojilnicah že redkost. Večina vlog pri naših hranilnicah bo spadala v prvo najnižjo postavko z 8 K invalidskega davka. Zelo mnogo vlog bo davka prostih, ker so

menda male vloge z letnimi obrestmi do 80 K najštevilnejše.

Radi popolnosti podajamo tudi sledeče postavke, dasi za naše hranilnice nimajo praktičnega pomena.

Na znesek rentnine:		Znaša invalidski davek:	
		do 80 K	8 K
od	80 K	200	24
"	200	400	48
"	400	800	96
"	800	1.200	148
"	1.200	2.000	248

učenci ogledali. Zelo lep se je zdel društveni dom, ki je zgrajen v slogu stare kmečke hiše na kraju s čudovitim razgledom.

V Kamniku so učenci obiskali nabavno in prodajno zadrugo, ki po komaj 40-letnem obstoju izkazuje velikanski promet. Posluje tudi mnogo na debelo in ima veliko skladišče v lepem redu.

Zletniki so si še ogledali razvaline gradu in starinsko cerkev na griču in kamniško zdravilišče, potem pa se polni lepih vtisov zleta vrnilo z vlakom v Ljubljano. Pozdravljati je treba ta praktični način nazornega pouka in izpopolnjevanje teorije s prakso.

Konsumna društva brez zaveze. V Nemški Avstriji so social-demokratski zastopniki v zimi l. 1920 podali v narodno skupščino predlog za spremembo zadružnega zakona v tem, da so dopustne tudi zadruge brez zaveze, dalje da se vstavijo v zakon določbe o spremembi zaveze, o zvišanju ali znižanju zaveze ali deleža in naposled, da se z zakonom dopusti izvrševanje članskih pravic na občnem zboru po delegatih.

Na konferenci strokovnjakov so se zastopniki kmetijskih in obrtniških zadrug izrekli sicer proti zadrugam brez zaveze, ker so smatrali to za opasno razvoju zadružništva. Toda ker so zastopniki delavstva vstrajali pri svojem, niso mogli oporekati uvedbi zadrug brez zaveze pri konsumnih društvih in delavskih zadrugah.

Z novelo od 15. julija 1920. so bila dopuščena konsumna društva brez zaveze oz. kons. društva, pri katerih je zaveza omejena samo na delež, ki pa mora znašati najmanj 50 n. a. kron (t. j. okoli 40 vin. predvojne vrednosti.) Z novelo je tudi dopuščeno, da se sme spremeniti način zaveze enostavno s spremembo pravil, kar poprej ni bilo vselej dopustno. Ako je hotela zadruga neomejeno zavezo spremeniti

v omejeno, je morala zadruga z neomejeno zavezo likvidirati in se je na njenem mestu ustanovila potem nova zadruga z omejeno zavezo. To torej ni bila sprememba zaveze, ampak likvidacija zadruge in ustanovitev nove zadruge z drugačno zavezo; po noveli pa je mogoče spremeniti način zaveze s tem, da se spremene pravila in sicer brez ozira na to, ali se zadruga z neomejeno zavezo spremeni v zadrugo z omejeno zavezo ali nasprotno in ali se pri omejeni zavezi obstoječe jamstvo zniža ali zviša.

Izvrševanje članskih pravic na občnem zboru po delegatih, ki v smislu zadr. zakona ni bilo dovoljeno (§ 27) in ki je bilo v vladnem načrtu zadružnega zakona od l. 1911, je znova dopuščeno. Pri nas se ta način vrši pri mnogih kons. društvih, dasi nasprotuje sedanjemu zakonu.

Novela vsebuje poleg tega pristojbinske ugodnosti in izjeme od koncesijskih obveznosti za kons. društva.

Pristojbine za objave v Uradnem listu. Ustanovitev vsake nove zadruge skupno z izvlečkom pravil, vsako spremembo pravil, sklep o razdružbi zadruge, likvidacijo in likvidatorje in naposled izbris zadruge je po vpisu v zadružni register treba objaviti v Uradnem listu (zadr. zak. z dne 9. septembra 1873 in naredba o zadr. registru z dne 5. maja 1873). Cene za te objave pa so zadnji čas strašansko zrastle, tako da stane n. pr. objava o vpisu nove zadruge 500—800 K. Za male zadruge, ki se ustanovljajo v skromnih razmerah, predstavljajo vsled tega ustanovni stroški neposilno breme, če se vzamejo v obzir še visoke pristojbine (n. pr. K 20— za vsak sodni sklep), visoke cene poslovnih knjig, draga nabava najnujnejšega inventarja, pisalnih potrebščin, poštnina itd. Nemško zadružništvo je že podvzelo korake za čim največje štedenje pri objavah in sodišča so mu šla na roko.

Vprašanje je postalo pereče za male zadruge. Brez dvoma bi se stroški morali znižati: objave za zadruge v uradnem listu se gotovo ne smejo računati ravno tako kot objave za banke, trgovske družbe in trgovce; njim naj se računajo objave po trgovskem kalkulu, zadrugam pa ne. Ali bi ne bilo na mestu, da se za objavo zadrug v Uradnem listu računajo samo dejanski stroški, če ne pa da se z naredbo omogočijo uradne objave glede zadrug v združnih glasilih, ki so kot nalašč za take objave in nudijo gotovo večjo publiciteto za interesente — za drugarje.

Poziv vsem denarnim zavodom. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odločilo, da se ustanovi statistični odsek pri oddelku za kreditne zavode in zavarovanje. Zaradi zbiranja podatkov za ta odsek je ministrstvo z odlokom z dne 25. jan. 1921., Vi. št. 310, pozvalo vse denarne zavode v naši kraljevini, naj takoj po izvršenem rednem občnem zboru ministrstvu za trgovino in industrijo pošljejo podatke iz bilance za leto 1920. po priloženem obrazcu. V rubriki 10. obrazca (ostala aktiva, odnosno pasiva) naj se vstavijo one važnejše postavke iz bilance, ki niso obsežene v rubrikah 1. do 9.

Ta odredba velja za vse bančne zavode, regulativne hranilnice in posojilnice na združni podstavi, ki se pozivljejo, naj pošljejo točno izpolnjene obrazce v dveh enakih izvodih tukajšnjemu oddelku ministrstva (v Ljubljani).

Obrazec.

Aktiva. 1.) Gotovina: a) v blagajni, b) žiro-konto pri Narodni banki. 2.) Menični portfeli. 3.) Posojila: a) na vrednostne papirje in dragocenosti, b) na drugo blago. 4.) Hipotekarna posojila. 5.) Tekoči računi. 6.) Vrednostni papirji. 7.) Nepremičnine. 8.) Inventar. 9.) Vrednosti rezervnega fonda. 10.) Ostala aktiva. 11.) Izguba.

Pasiva. 1.) Vplačana glavnica. 2.) Rezervni fond. 3.) Ostale rezerve. 4.) Penzijski fond. 5.) Hranilne vloge. 6.) Tekoči računi. 7.) Izdani: a) zastavni listi, b) komunalne zadolžnice. 8.) Reeskont. 9.) Menični akcepti. 10.) Ostala pasiva. 11.) Čisti dobiček.

Ta poziv velja za vse denarne zavode, torej tudi za hranilnice in posojilnice in kreditne zadruge sploh. Podatke je poslati po navedenem obrazcu in sicer šele po občnem zboru, ki odobri računski zaključek pretečenega leta.

Glede izpolnitve obrazca imajo kreditne zadruge vpoštevati sledeče. Pri aktivih: 1. b) odpade: pod točko 3. c) je navesti posojila na osebno poroštvo; pod 5. a) naložbe pri Zvezi, poštni hranilnici, poštno čekovnem uradu in drugih denarnih zavodih; 5. b) tekoči računi s člani; točka 9. odpade, razun ako ni rezervni zaklad naložen na hranilno knjižico, v vrednostnih papirjih, dragocenostih ali nepremičninah; pod 10. je navesti prehodne terjatve, deleže pri Zvezi in drugih zadrugah, zaostale obresti itd.

Pri pasivih: pod 1. je navesti deleže članov; pod 3. vse rezerve razun splošnega rezervnega in pokojninskega zaklada; pod 6. a) dolg v tekočem računu pri Zvezi ali drugih denarnih zavodih; pod 6. b) vloge članov v tekočem računu; točka 7. in 8. odpadeta.

Zadružna zveza slovenskih posojilnic na Koroškem se je pred nedavnim ustanovila v Celovcu, kakor poroča prva številka „Koroškega Slovenca“, ki je začel z marcem izhajati na Dunaju. List bo imel tudi gospodarski vestnik, ki bo prinašal vesti o gospodarski organizaciji Slovencev na Koroškem in zastopal interese združništva. Želeti je le, da bi vsaj gospodarske organizacije Slovencev mogle delati in se gibati svobodno, ako je že sedanji sistem vzel Slovincem vsako politično svobodo.

Registracija zadruga, ki ni zadruga.

V uradnem listu deželne vlade za Slovenijo z dne 10. marca 1921 je objavljen razglas deželnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani z dne 27. januarja 1921, firm. 136, zadr. VII 73/1, s katerim se dovoljuje vpis nekega trgovskega podjetja v združni register. Dotično podjetje nosi sicer združno tvrdko, ali iz njegovega, v pravilih določenega delokroga se vidi, da v tem slučaju ni niti govora o kakem združnem poslovanju, temveč je podjetje po svojem namenu navadna trgovska družba.

Kot namen podjetja se navaja: „Zadruga zastopa strokovne in gospodarske interese svojih članov, racionalno ukorišča gozde, skupno nakupuje gozde in jih izsekava, nakupuje in obratuje žage in lesne tvornice, skupno nakupuje in prodaja les in lesne izdelke, skupno nakupuje potrebščine za lesne industrije, napravlja skladišča in prometna sredstva, preskrbuje potrebni obratni kapital, razširja racionalno gozdarstvo.“

Kot bistven znak vsakega združnega podjetja se po § 1. združnega zakona med drugim zahteva tudi „skupno poslovno obratovanje.“ To se pravi, skupnega obratovanja, ki je pravi namen združnega podjetja, se udeležujejo združniki neposredno in njihova pridobitnost ali njihovo gospodarstvo se mora neposredno pospeševati potom skupnosti v poslovnem obratovanju. Bivši najvišji sodni dvor na Dunaju je opetovano razsodil, da se ne morejo v obliki zadruga snovati kapitalistične združbe, katerih se člani udeležujejo samo na ta način, da preskrbe potrebna denarna sredstva in pri katerih se pridobitnost članov pospešuje samo s tem, da se razdeljuje med nje dobiček na skupni račun vojenega podjetja. Da, najvišji sodni dvor je šel konsekvентno še dalje in je večkrat razsodil, da mora biti namen zadruga v zvezi z že obstoječim gospodar-

stvom združnikov. Zadruga se more torej ustanoviti le za osebe, katere imajo takšno vrsto gospodarstva, ki odgovarja delokrogu in namenu zadruga.

Tega naziranja je bilo do najnovejšega časa tudi ljubljansko registracijsko sodišče, ki je osobito v svojem sklepu z dne 29. decembra 1918, Firm. 1072/18 zastopalo povsem enako stališče kakor je poprej povedano. Enakega naziranja je bilo tudi deželno nadsodišče v Ljubljani v svojem sklepu z dne 5. februarja 1919, Firm. 266/1072/18.

Kot zadrugarji imamo interes, da se združna oblika ne zlorablja za podjetja, ki nimajo na sebi nič združnega, razun večjemu ime. Vsled tega bi bilo želeti več doslednosti pri naših registracijskih sodiščih in pravilne interpretacije združnega zakona, da se ne bodo vpisovale v združni register zadruga, ki niso zadruga.

Uredba, kako je dajati podpore iz čistega dobička državne razredne loterije, je objavljena v uradnem listu št. 11. z dne 31. januarja 1921. Na osnovi zakona o državni loteriji mora pripasti čisti dobiček vsakega žrebanja ministrstvu za poljedelstvo in vode, da ga porabi za pospeševanje raznih panog kmetijstva. V omenjeni naredbi je v členu 4. predpisano, kako mora poljedelsko ministrstvo uporabiti čisti dohodek loterije. Najprej gre 40% dobička za pospeševanje poljedelstva in živinoreje in drugega, kar spada v to stroko; prvenstveno v krajinah, ki so bile oškodovane med vojno in ki imajo po mirovni pogodbi pravico do odškodnin. 20% dobička gre za podpiranje poljedelskih zadrug oziroma njih zvez in kmetijskih združb, da intenzivneje izvršujejo svojo nalogo. 30% pa gre za pospeševanje onih obrtov in industrij, ki ustvarjajo poljedelstvu in živinoreji pogoje za boljši razvoj. Ostalih 10% dobička se ima porabiti za

posojila i. s. kmetovalcem 6 %, obrtnikom in njih združbam 4 %.

40 % dobička, ki so določeni za pospeševanje poljedelstva in živinoreje, se imajo porabiti tako, da se razširjajo kmetijski nauki, da se podpirajo prirejanja razstav kmetijskih proizvodov in pridelkov, da se nabavljajo semena, plemenska živina in stroji, da se dajejo nagrade dobrim živinorejcem in naprednim poljedelcem, sploh da se daje pobuda za racionalno in intenzivno poljedelstvo.

Zbor Jugoslovanske kmečke zveze dne 4. aprila v hotelu Union v Ljubljani se je pečal skoro izključno z gospodarskimi vprašanji. Ravnatelj Gospodarske zveze g. Janko Jovan je podal zelo zanimivo poročilo o predstoječi trgovski pogodbi z Italijo s posebnim ozirom na potrebe in korist našega kmetijstva. Glede vseh pridelkov, ki pridejo v poštev za izvoz v Italijo, je navedel zapreke, ki jih stavi izvozu naša vlada s svojo gospodarsko, carinsko in tarifno politiko, še bolj pa ovire, ki jih bo stavila italijanska vlada našemu izvozu, da izsili od naše vlade ugodnosti za svoj izvoz, pred vsem za izvoz industrijskih izdelkov, deloma pa tudi kmetijskih pridelkov, posebno sadja in vina. Sporazum bo mogoč le s koncesijami z obeh strani. Po precej živahni debati so bile soglasno sprejete sledeče resolucije glede predstojećih trgovskih pogajanj z Italijo:

1.) Vlada se pozivlja, da pri trgovskih pogajanjih z Italijo zagotovi kmetijskim pridelkom: žitu, fižolu, krompirju, zelju, repi, mleku, perotnini, jajcem, konjem, govedi, svinjam, prašičkom in lesu prost dostop na italijanski trg.

2.) Vlada se pozivlja, da pod nobenim pogojem ne dovoli uvoz italijanskega vina v našo državo, ker bi uvoz italijanskega vina upropastil naše vinogradništvo. Carina

na uvoz vina mora imeti žabranjevalni značaj in mora znašati vsaj 100 % od vrednosti.

3.) Vlada se pozivlja, da naj omogoči uvoz zgodnjega sadja, n. pr. češenj v času, ko našemu sadjarstvu uvoz ne more škodovati in to iz razloga, da na ta način pomaga našim sorojakom na italijanskem ozemlju.

Popoldne je predaval uradnik Zadružne zveze dr. Basaj o nalogah kmetijskih zadrug s posebnim ozirom na razmere, ki so nastale po vojni. Z novo državo so dane nove gospodarske razmere, katerim se morejo slovenske zadruge polagoma in le s trudom prilagoditi, to tembolj, ker še trpijo na posledicah vojne, so razcepljene z novimi državnimi mejami in ker silno manjka zadrúžnega duha in zadrúžno izobraženih delavcev.

Današnja generacija je še v pretežni večini individualistična; misli in dela po individualističnih načelih. Zadrúžništvo je poklicano, da vrši socialno vzgojo v današnji družbi. To so vsi apostoli zadrúžništva povdarjali, da morajo zadruge poleg gospodarskih nalog vršiti etične naloge. Osnovno načelo zadrúžništva je krščansko načelo ljubezni do bližnjega.

Te naloge zadrúžništva pa so postale bolj kot kedaj ravno po vojni nujne in važne, ker se lahko ravno danes trdi, da obstoj kulture zavisi od možnosti n ravnega preporeda, ker so se tekom vojne vgnezdile in razpasle surovost in podivjanost, dobičkaželjnost in nepoštenost, razkošnost, zapravljalivost in delamrznost.

Zadrúžništvo mora v današnji družbi nasproti zakonu boja za obstanek uveljaviti zakon vzajemne pomoči, ki ima v družbi kakor v naravi sploh isti pomen za napredek in razvoj kakor zakon boja za obstanek.

Da bo zadrúžništvo vršilo gospodarske

in etične naloge, je treba združnih delavcev. Za odgojo združnih delavcev pa je treba združnega pouka: s tečaji, predavanjem, čitvom in drugim.

Po važnosti so med raznimi vrstami zadrug na prvem mestu hranilnice in posojilnice po Raiffeisenovem sistemu. One so praktične šole združnega duha; one so v stanu vzgojiti požrtvovalne zadrugarje; one morajo dajati pobudo in sredstva za ustanavljanje drugih zadrug v svojem okolišu. Nabavne in prodajne zadruge, ki so zigrale po prevratu važno ulogo regulatorja cen, morejo v normalnih razmerah uspevati le, ako imajo strokovno sposobno vodstvo. Kjer tega ni, naj se mesto samostojne zadruge ustanovi poslovalnica Gospodarske zveze. Neobhodno potrebne za našo živinorejo so živinorejske in mlekarske zadruge; za poljedelstvo pa kmetijske strojne in elektrostrojne zadruge.

Po referatu se je vršil razgovor in soglasno so bile sklenjene sledeče resolucije:

1.) Zdržna zveza naj poskrbi, da se sistematično začne s propagando združništva. V ta namen naj posebno prireja, vsaj po sodnih okrajih tedenske združne tečaje; na teh tečajih naj bi se vršila tudi strokovno-gospodarska in politična predavanja in razgovori.

2.) Zdržna zveza naj skrbi, da se ustanovi po možnosti v vsaki župniji v Sloveniji hranilnica in posojilnica po Raiffeisenovem sistemu.

3.) Zbor zaupnikov pozivlja kmetško ljudstvo, naj vse prihranke nalaga v domačih Raiffeisenovkah, da bo služil na ta način

denar kmetškega ljudstva namenom in koristim kmetijskega združništva.

Ljubljanski veliki semenj 1921. Po inicijativi trgovskih in obrtnih korporacij ter ministrstva za trgovino in industrijo se je sklicala seja, na kateri so se vsi zainteresirani krogi soglasno izjavili za prireditve vzorčnega semnja v Ljubljani v l. 1921; semenj bi zadeval polja industrije, trgovine in obrti ter bi imel namen, dati pobudo vsem, ki na teh poljih že delujejo, pred vsem pa pokazati ostali naši domovini, kaj znamo in moremo na teh poljih. Vršil se v dneh od 6. do 21. avgusta.

Na semnju mora brez dvoma biti častno zastopano tudi združništvo, ki se peča z industrijo, obrtom in trgovino, in nobena teh zadrug naj ne bi zamudila te prilike, da stopi v javnost in pokaže svoje delo. Poleg dostojne reklame je to najlepša prilika, dobiti odjemalce za svoje izdelke in vzbuditi zanimanje za nje. Produkcijske zadruge, ki se še niso prijavile, naj to čim prej storijo (Urad ljubljanskega velikega semnja v Ljubljani, Turjaški trg 6/II.). Vse zadruge, ki se udeležijo semnja, naj radi pripravijo stopijo takoj v stike z Gospodarsko zvezo.

Združništvo — svetovna moč. Po letnem poročilu, ki ga je izdala Splošna nemška združna zveza za l. 1918, je bilo tedaj na svetu približno 250.000 zadrug s 75 milijoni članov. Ako se prišteje k temu družine članov, da to pri skromnem računanju nad 150 milijonov ljudi, ki so vdeleženi pri združnem gibanju. Med vojno se je združništvo skoro v vseh državah zelo dvigalo.

Vabilo

k

redni glavni skupščini

Zadružne zveze v Ljubljani

registrovane zadruga z omejeno zavézo,

ki bo dne 19. maja 1921 ob 10. uri dopoldne na verandi
hotela „Union“ v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Odobrenje zapisnika o zadnji glavni skupščini.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1920 in
sklepanje o porabi dobička.
5. Volitev odbora.
6. Slučajnosti.

Prof. B. Remec,

I. podpredsednik.

§ 19. zvezinih pravil: Zvezina skupščina je občni zbor zadruga in sestoji iz odposlancev Zvezinih članic.

Vsako Zvezino članico zastopa na Zvezini skupščini njen načelnik. Če pa ta pri Zvezini skupščini ni prisoten, zastopa Zvezino zadrugo pooblaščenec, ki se izkaže s pravilno izdelanim pooblastilom načelstva Zvezine članice. Ena oseba sme zastopati večjem 10 zadrug.

.....
Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrečno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drug občen zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.
.....

Vabilo na občni zbor
Kmetijskega strojnega društva v Blatni Brezovci,
registrirane zadrage z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 24. aprila 1921 ob 5. uri
popoldne v hiši št. 27.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
4. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor
Čevljarske gospodarske zadrage v Trziču,
registrirane zadrage z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 24. aprila 1921 ob 9. uri
dopoldne v prostorih usnjarne.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1920.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na izredni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Št. Vidu nad Ljubljano.
registrirane zadrage z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 24. aprila 1921 ob pol
8. uri zjutraj v cerkveni dvorani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Sprememba pravil.
3. Dopolnilna volitev načelstva.
4. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor
Kmetijske nabavne in prodajne zadrage v Gornji sv. Kungoti,
registrirane zadrage z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 24. aprila 1921 ob 16. uri v
gostilni g. Feliksa Skribe.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje rač. zaključka za l. 1920.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor
Strojne zadrage v Pongercih
registrirane zadrage z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 29. maja 1921 ob 3. uri pop.
v hiši g. Simona Lah, Pongerce št. 8.

Dnevni red:

1. Odobrenje rač. zaključka za l. 1920
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Prememba pravil.
5. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor
Kmetijskega društva v Dobropoljah,
registrirane zadrage z omejeno zavezo,
ki se vrši na binkoštni pondeljek t. j. 16. maja
ob 3. pop. v zadružnih prostorih na Vidmu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Vabilo na XXII. redni občni zbor
hranilnice in posojilnice za slovenjegraški okraj v Št. Ilju pod Turjakom,
registrirane zadrage z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 24. aprila 1921 ob 3. uri
popoldne v uradni sobi.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
4. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

**hranilnice in posojilnice v sv. Križu
pri Litlji,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 24. aprila 1921 ob 3. uri pop.
v hranilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje rač. zaključka za leto 1920.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Dopolnilna volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Kmetijskega društva v Loškem potoku,
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 22. maja 1921 ob 3. uri
popoldne v društveni dvorani na Hribu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1920.
4. Poročilo načelstva in nadzorstva.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

**Rajfajzenove posojilnice v Št. Ilju pri
Velenju,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 1. maja 1921 ob pol. 16. uri
v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Poročilo načelstva in nadzorstva.
4. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

**Hranilnice in posojilnice v Št. Petru niže
Maribora.**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 24. aprila po večernicah
v župnijskem uradu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

**hranilnice in posojilnice v
Boh. Srednji vasi,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 24. aprila 1921 ob pol.
3. uri popoldne v uradnici.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1920.
4. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Krki,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 5. maja ob 7. uri v
posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Potrjenje rač. zaključka za leto 1920.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Čitanje revizijskega poročila.
6. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

**Konsumnega društva v Staremtrgu
pri Ložu,**

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 5. maja 1921 ob 3. uri
popoldne v društveni dvorani.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Radovljici.

registrirane zadruge z omejeno zavezo, ki se vrši dne 24. aprila 1921 ob 2. uri pop. v prostorih kmečke hranilnice v Radovljici.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o ustanovnem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Gor. Straži,

registrirane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 28. aprila 1921 ob 1. uri popoldne v združni pisarni.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1920.
5. Sklepanje o porabi dobička.
6. Volitev nadzorstva in dveh članov načelstva.
7. Odobritev poslovnega reda.
8. Prememba pravil.
9. Določitev višine vpisnine za l. 1921.
10. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Ptuj,

registrirane zadruge z omejeno zavezo, ki se vrši dne 24. aprila 1921 ob 9. uri v združni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Staremtrgu, registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil 24. aprila 1921 popoldne ob pol 5. v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Poročilo načelstva in nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1919 in 1920.
5. Volitev nadzorstva in načelstva.
6. Prememba pravil.
7. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Mizarske strojne zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano,

registrirane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 24. aprila 1921 ob 4. uri popoldne v združnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
4. Volitev nadzorstva.
5. Prememba pravil.
6. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Jesenicah, registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 8. maja 1921 popoldne po litanijah v hranilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev rač. zaključka za l. 1920.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Živinorejske zadruga v Zg. Tuhinju,
registrirana zadruga z omejeno zavezo,
ki bo dne 8. maja 1921 popoldne ob 3. uri
pri „Videtu na Lazih“.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
3. Sklepanje o razdružitvi zadrug.
4. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

**Kmetijske nabavne in prodajne zadruga
v Grosupljem,**
registrirane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 29. maja 1921 ob 8. uri
zjutraj v prostorih v Stolpiču v Šmarju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrditev rač. zaključka za l. 1920.
3. Sklepanje o obrestovanju deležev.
4. Določitev najvišjega zneska izposojil.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Nabavne in prodajne zadruga v Boh. Bell,
registrirane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 24. aprila ob 4. uri po-
polne v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo ta nika in blagajnika.
3. Odobrenje rač. zaključka za l. 1920.
4. Sklepanje o porabi dobička.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice iz posojilnice na Rovih,
registrirane zadruga z neomejeno zavezo
ki se bo vršil dne 17. aprila 1921 ob 3. uri
popoldne v društveni dvorani.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zбора.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.

3. Potrdilo rač. zaključka za leto 1920.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

**Hranilnice in posojilnice pri sv. Mihaelu
poleg Šoštanja.**

registrirane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 24. aprila 1921 ob 9. uri do-
poldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1920.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Gospodarske zadruga na Češnjici,
registrirane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 29. maja 1921 ob 3. uri
popoldne v lastnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje rač. zaključka za l. 1920.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Prememba pravil.
6. Čitanje revizijskega poročila.
7. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

**Hranilnice in posojilnice na Češnjici pri
Železnikih,**

registrirane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 16. maja 1921 ob 3. uri
popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
4. Prememba pravil.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

**Kmečke hranilnice in posojilnice
v Radovljici,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 25. aprila 1921 ob 3. uri pop.
v Ljudskem domu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1920 in sklepanje o razdelitvi dobička.
4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

**Hranilnice in posojilnice
v Slivnici pri Celju,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 29. maja 1921 ob 3. uri pop.
v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Odobrenje rač. zaključka za l. 1920.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva.
5. Prememba pravil.
6. Slučajnosti.

Vabilo na XXIII. redni občni zbor

**Prvega delavskega konsumnega društva
na Jesenicah,**

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 24. aprila 1921 ob pol 4. uri
popoldne v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev rač. zaključka za leto 1920.
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

**Čevljarske gospodarske zadruge na
Dobračevi pri Žirih,**

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 5. maja 1921 ob 1. uri
popoldne v zadruginih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1920.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti

Vabilo na občni zbor

Mlekarske zadruge v Izlakah,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 8. maja 1921 ob 3. uri pop.
v mlekarni v Izlakah.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1920.
4. Volitev a) načelstva, b) nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Bilčovsu,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 1. maja 1921 ob 3. uri pop.
v prostorih zadruge.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1920.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

**Kmečke hranilnice in posojilnice
v Mozirju,**

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 5. maja 1921 ob 8. uri do-
poldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Potrjenje rač. zaključka za leto 1920.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Slučajnosti.